

Årsberetning 2017

Innhold

Innledning	1
Prioriterte saker i perioden	1
Psykososial oppfølging.....	1
Samarbeid med RVTS.....	2
Langtidsettevrirkninger av terroren	2
Nasjonale minnesteder.....	2
Landsdekkende samling for etterlatte	2
6-års minnesmarkeringer	3
22. juli-senteret og vitneprosjektet «Min historie» ..	3
Internasjonalt samarbeid	4
Utvalg og kommunikasjonsarbeid.....	4
Vedlegg 1: Evaluering samling etterlatte	6
Vedlegg 2: Styrets arbeid kronologisk	7

Innledning

Styret har i perioden bestått av leder Lisbeth Kristine Røyneland, nestleder Dag André Anderssen, Sveinung Hjetland, Merete Stamneshagen, Tor Inge Kristoffersen, Rakel Birkeli og Kristine Sandberg. 1. vara Stine Elise Christensen, 2. vara Venke Schiøll Larsen og 3. vara Erik Kursetgjerde. AUFs representant Renate Tårnes (personlig vara Ina Rangønes Libak).

Det er avholdt 9 styremøter i 2017.

Styret har ingen fast ansatte. Alt arbeid i Støttegruppen er basert på frivillig innsats og likemannstøtte.

Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli har et nasjonalt styre og 15 fylkeslag. Ved utgangen av året hadde vi 1.665 registrerte medlemmer.

Styret har arrangert en landsdekkende samling for etterlatte, to fylkesledersamlinger – en på Sundvolden i april måned og en i Oslo i november 2017. Årsmøtet 2017 ble avholdt på Sundvolden i april.

Samlinger har vært positive med god deltakelse. Vi har hatt viktige og interessante diskusjoner og foredrag med blant annet: Jørgen Frydnes og Tor Einar Fagerland, Egil Arne Skaun Knutsen, Miriam Neegaard, Håkon Lundblad Næsheim, Tore Bjørge, Birgitte Haanshuus og Anne Talsnes. På årsmøtet holdt Anniken Huitfeldt (AP) hilsningstale.

Styret har hatt utstrakt møtevirksomhet med myndighetene, og flere av styremedlemmene har holdt foredrag i inn- og utland.

Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli sin post på statsbudsjettet på 5 millioner kroner er videreført for 2018.

Prioriterte saker i perioden

- Psykososial oppfølging
- Minnesteder
- Landsdekkende samling for etterlatte
- Minnemarkeringer
- 22. juli senteret og vitneprosjektet «Min historie»
- Internasjonalt samarbeid

Psykososial oppfølging

Styret har arbeidet videre med utfordringer vedrørende oppfølging av overlevende, etterlatte og berørte.

Samarbeid med RVTS

Formalisering av samarbeidet mellom støttegruppen og de regionale RVTS-kontorene (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging). Helse- og omsorgsdepartementet bekreftet Statsråd Bent Høies forventninger til formalisert samarbeid mellom RVTS og støttegruppen i brev av 30. august 2017. RVTSene gir råd og bidrar i enkeltsaker opp mot det offentlige etter videreformidling fra Støttegruppa.

Langtidsettevirkinger av terroren

Styret får melding om økende utfordringer berørte møter i forhold til: Studier og dokumentering av fravær, person-, uføre- og livsforsikringer, NAV og hjelp fra bistandsadvokater. Styret er i god dialog med Kontoret for Voldsoffererstatning og informerer jevnlig gjennom våre nyhetsbrev. Etter dialog med Tingretten har garantiperioden for fortsatt hjelp fra bistandsadvokat utvidet frem til juli 2019. Styret har også benyttet bistand fra advokat Hovde for å få dokumentert en oversikt over erstatningsrettigheter som er videreformidlet våre medlemmer. I 2017 kom det flere forskningsrapporter som viser ettervirkninger etter terroren.

Nasjonale minnesteder

Det midlertidige nasjonale minnstedet i Regjeringskvartalet skal stå klart 22. juli 2018 og arbeidet er godt i gang.

3RW arkitektfirma er valgt ut til å utforme minnstedet i nær dialog med representanter fra Statsbygg, KORO, NTNU, AUF og Den nasjonale støttegruppen. Minnstedet vil bli plassert utenfor høyblokka. Dette er i umiddelbar nærhet til 22. juli-senteret og der hvor de nasjonale minneseremoniene har vært holdt hvert år.

Etter forslag fra AUF og støttegruppen skal det nasjonale minnstedet i Hole plasseres på Utøyakaia. Arbeidet er i startfasen.

Landsdekkende samling for etterlatte

Det ble arrangert en god samling for etterlatte på Vetre hotell fra 17. til 19. november 2017. 109 etterlatte deltok. Tilbakemeldingene fra samlingen var meget positive (se vedlegg 1). Det ble en helg med god balanse mellom faglig innhold god anledning til egentid og gode samtaler. Samlingen for etterlatte har vært etterspurt lenge og vi erfarte at det var riktig å arrangere denne nå. Tilbakemeldingene både fra de voksne og ungdommene var at de ønsket en ny samling. Annethvert år ble foreslått fra mange. Bl.a. Senter for krisepsykologi bidro med faglig innhold og fagpersonell.

I tilknytning til samlingen etablerte vi et «Informasjonstorg» hvor fagpersoner var tilgjengelig for spørsmål. Fagpersoner representerte bl.a. Kontoret for voldsoffererstatning, NAV, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Utøya AS og NTNU.

6-års minnesmarkeringer

Det ble verdige og fine markeringer i Regjeringskvartalet og på Utøya. I tillegg hadde noen fylkeslag markeringer i samarbeid med kommunene.

Nasjonal Støttegruppe og AUF var sammen hovedansvarlige for planlegging og gjennomføring av markeringene. På 6-årsmarkeringen ble navnene på alle de 77 drepte lest opp i Regjeringskvartalet og på Utøya.

I Regjeringskvartalet deltok statsminister Erna Solberg, statsråd Jan Tore Sanner og andre representanter fra det offisielle Norge. Støttegruppen ved Tor Inge Kristoffersen ønsket velkommen. Statsminister Erna Solberg, Den nasjonale støttegruppens leder Lisbeth Røyneland og AUF leder Mani Hussaini la ned kranser på vegne av regjeringen, støttegruppen og AUF. Lars Bremnes stod for musikkinnslagene. Regjeringskvartalet inviterte til kaffe og mat for alle de pårørende etter markeringen.

På Utøya deltok statsminister Erna Solberg på vegne av regjeringen. Mani Hussaini, Jonas Gahr Støre og Lisbeth Kristine Røyneland talte i bakken. Kransenedleggelse på kaia: Statsminister Erna Solberg la ned krans på vegne av regjeringen, Erik Kursetgjærde og Lisbeth Kristine Røyneland på vegne av Nasjonal Støttegruppe, Mani Hussaini på vegne av AUF og Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet. NATO sjef Jens Stoltenberg var tilstede.

Styret var tilstede på Utøya både 21. og 22. juli og vil rette en stor takk til alle som bidro til at dette ble verdige og gode markeringer.

22. juli-senteret og vitneprosjektet «Min historie»

Etter initiativ fra støttegruppen og AUF etablerte Kommunal- og Moderniseringsdepartementet et informasjonssenter om terrorangrepet 22. juli i regjeringskvartalet. Senteret skal formidle fakta om terrorhendelsene og hvorfor det bygges nytt regjeringskvartal.

Senteret er meget positivt mottatt av berørte og publikum forøvrig. I overkant av 122.000 personer besøkte senteret fra det ble etablert juli 2015 til slutten av 2017.

Senteret er i jevnlig utvikling og nytt pedagogisk opplegg utarbeides for å tilpasses skoleklasser. Undervisningsopplegget skal dekke kommende

generasjoner. Senteret ønsker å bruke tidsvitner i videre arbeid. Senteret hadde flere vitnesamtaler i forbindelse med 6-årsmarkeringen.

Det er etablert referansegruppe som består av representanter fra støttegruppen, AUF, Utøya AS, undervisningssektoren, NTNU, Menighetsfakultetet, Universitet i Bergen og NKVTS.

Vitneprosjektets undervisningsopplegg lanseres i januar 2018.

Internasjonalt samarbeid

Styrets var representert i Brussel 10. mars i anledning den 13 internasjonale minnedag for ofre for den terrorisme. Organisert av RAN (Radicalisation Awareness Network), side om side med mange belgiske, franske og internasjonale personer sterkt berørte av terror.

Europeisk samling i Berlin. Støttegruppen ble invitert til å dele våre erfaringer med støttegrupper/organisasjoner rundt om i Europa gjennom arbeidsgruppen «Remembrance of Victims of Terrorism Working Group». Gruppen er opprettet av organisasjonen RAN (Radicalisation Awareness Network). Organisasjonen er underlagt Europarådet.

Common Bond er et årlig arrangement for de mellom 15-20 år som har mistet et nært familiemedlem i terror. Det er Tuesday Children som arrangerer, og prosjektet gir deltakerne verktøy for å kunne gjøre endringer i sine eget liv. I juli dro tre deltagere fra støttegruppen til USA for å delta på denne 1-uke samlingen.

Deltagerne velger forskjellige aktiviteter de ønsker å være med på, alt fra sport til kunst og håndverk, og de deltar også på gruppetimer hvor de snakker om forskjellige temaer. Deltagerne kommer sammen gjennom å ha dette felles båndet og knytter vennskap på tvers av kulturer og landegrenser.

Utvalg og kommunikasjonsarbeid

- Samarbeidsorganet for psykososial oppfølging (Helsedirektoratet)
- Koordineringsgruppe for forskningsprosjektene etter 22. juli hendelsene
- Referansegruppen for etablering av Nasjonale minnesteder etter 22. juli
- Programkomiteen for landsdekkende samling for etterlatte
- Møter og samlinger i regi av de lokale støttegruppene
- Referansegruppen vitneprosjektet i 22.juli-senteret

Møter og konferanser

- Møter med Kommunal- og Moderniseringsministeren
- Årsmøte Nasjonalt Støttegruppenettverk
- Møter med AUF

- RVTS Øst – 2 dagers studie i «Effektiv kriseledelse og kommunikasjon»
- NKVTS, flere møter før og under forskningsstudier
- Internasjonal konferanse i regi av NKVTS
- «Min historie» vitneprogrammet i 22.juli-senteret og på Utøya
- «European remembrance day», Brussel
- Bachelorprogrammet i International Beredskap, Norges Arktiske Universitetet, Tromsø
- Møte med andre europeiske støttegrupper i regi av RAN (Radicalisation Awareness Network))
- Presentasjoner og innlegg på norske og internasjonale konferanser/seminarer/arrangementer

Mediearbeid og debatter

- Utarbeidet pressemeldinger og kronikker: VG: «Ekstremismens fremmarsj skremmer oss» og Aftenposten: «Legg Utøya-minnestedet der det skjedde»
- Vært tilgjengelig for mediene med kommentarer og deltatt i debatter
- Bidratt på pressekonferanser

Informasjonsarbeid

- Nettstedet www.22juli.info og støttegruppens offisielle Facebook sider oppdateres jevnlig nasjonalt og med egne sider for fylkeslagene
- Twitter benyttes også i stor grad: @stottegruppen
- Instagram: stottegruppen22juli
- Nasjonal støttegruppes Facebook-side og Facebook-gruppene for fylkeslederne og de enkelte fylkeslagene brukes som til informasjonsformidling og erfaringsutveksling for berørte
- Medlemskontakt gjennom nyhetsbrev (utsendelser til medlemmene og saksbehandling av innkommende e-posthenvendelser)

Ufformingsarbeid

- Handlingsplan
- Årsberetning
- Søknad Helsedirektoratet
- Nyhetsbrev til alle medlemmer (5 utgaver i 2017)
- Høringssvar på veiledere og rapporter

Oslo, 14. januar 2018

På vegne av styret

Lisbeth Kristine Røyneland

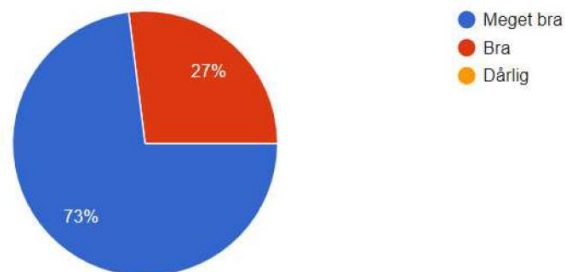
Leder, Den nasjonale Støttegruppe etter 22. juli

Vedlegg 1: Evaluering samling etterlatte

Evaluering av landsdekkende samling for etterlatte. Evalueringen under er et utdrag fra spørreundersøkelsen (gjelder voksne etterlatte).

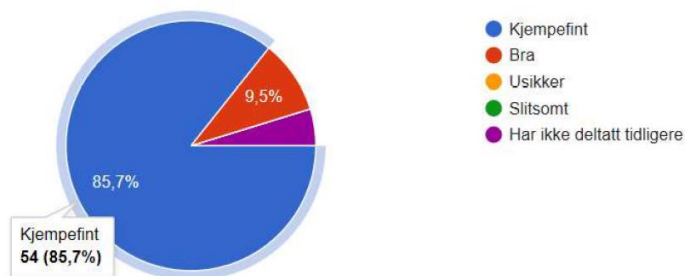
Hvordan har informasjonen vært i forkant av samlingen?

63 svar

Hvordan har det vært å treffes igjen?

63 svar

Trenger vi flere landsdekkende samlinger for etterlatte i fremtiden?

63 svar

Vedlegg 2: Styrets arbeid kronologisk

Dato	Aktivitet
11.01.2017	Møte med Statsråd Sanner, AUF og NTNU vedrørende nasjonale minnesteder
10.01.2017	Styret representert i lagmannsretten i forbindelse med ankesak terroristen
13.01.2017	Styremøte nr. 1
30.01.2017	Møte med KMD og AUF vedrørende nasjonale minnesteder
06.02.2017	Møte med Kjersti Stenseng, AP, ang. markeringene
09.02.2017	Kronikk i Aftenposten «Legg Utøya-minnstedet der det skjedde»
09.02.2017	Bidrag pressekonferanse på Utøya
10.02.2017	Seminar NKVTS Voldsoffererstatningen
17.02.2017	Styremøte nr. 2
24.02.2017	Nyhetsbrev nr. 15
01.03.2017	Kommenterte dommen i lagmannsretten i nasjonale medier
06.03.2017	Referansegruppen Vitneprosjektet 22. juli-senteret
10.03.2017	Frokostseminar NKVTS
11.03.2017	Brüssel. European remembrance day for victims of terrorism
17.03.2017	Helgebesevåk hos fylkeslaget Troms/Finnmark/Svalbard
24.03.2017	Møte Statsministerens kontor vedrørende 6-års markeringene
24.03.2017	Styremøte nr. 3
06.04.2017	Utenriksdepartementet vedrørende internasjonalt arbeid
21.04.2017	Gjest på Arbeiderpartiets landsmøte vedrørende presentasjon av "Nye Utøya"
25.04.2017	Planlegging 6-årsmarkering Domkirken (Domprostest)
28.04.2017	Styremøte nr. 4
29.04.2017	Fylkesledersamling, Sundvolden
30.04.2017	Årsmøte, Sundvolden
03.05.2017	Referansegruppen Vitneprosjektet 22. juli-senteret
05.05.2017	Møte PST og andre samarbeidspartnere ang. markeringen på Utøya
05.05.2017	Møte Statsbygg
15.05.2017	Nyhetsbrev nr. 16
31.05.2017	Kulturetaten Oslo Kommune, Jernrosen
01.06.2017	Nyhetsbrev nr. 17
06.06.2017	Møte med Statsråd Sanner, AUF og NTNU vedrørende nasjonale minnesteder
09.06.2017	Styremøte nr. 5
19.06.2017	Møte referansegruppen Jernrosen
21.06.2017	Befaring Regjeringskvartalet (planlegge markering)
12.07.2017	Møte KMD, DSS og AUF ang. markeringen i Regjeringskvartalet
12.07.2017	Møte Domprost Grasaas ang markeringen og Jernrosen
20.07.2017	Styret på Sundvolden. Utøya åpen 21. - 22. juli
22.07.2017	6-årsmarkering i Regjeringskvartalet og på Utøya
23.07.2017	Tidsvitner 21. juli-senteret
02.08.2017	Markering ved minnesmerke under Norway Cup på Ekebergsletta
18.08.2017	Styremøte nr. 6
25.08.2017	Gjesteforelesere for studenter, Internasjonal beredskap, Universitetet i Harstad

01.09.2017	Statsbygg, referansegruppen
12.09.2017	Møte med europeiske støttegrupper i Berlin
18.09.2017	Møte med Paul Greengrass
22.09.2017	Møte med DSS og KMD ang. midlertidig plassering av 22. juli-senteret
29.09.2017	Styremøte nr. 7 med befaring minnestedet i Trondheim
03.10.2017	Nyhetsbrev nr. 18
17.10.2017	Arbeidsutvalget Jernrosen
24.10.2017	Pilotering "Min historie" på Utøya (Hegnhuset)
25.10.2017	To-dagets Seminar hos RVTS Øst om Kriseberedskap
03.11.2017	Styremøte nr. 8
04.11.2017	Fylkesledersamling over 2 dager i Oslo
16.11.2017	Workshop I - midlertidig minnested Regjeringskvartalet
17.11.2017	Landsdekkende samling for etterlatte. 2 dager i Asker
28.11.2017	Workshop II - midlertidig minnested Regjeringskvartalet
04.12.2017	Referansegruppen vitneprosjektet 22. juli-senteret
06.12.2017	Styremøte nr. 9 med etterfølgende møte med Erik Poppe og forhåndsvisning av film
07.12.2017	Workshop III - midlertidig minnested Regjeringskvartalet
11.12.2017	Nyhetsbrev nr. 19
20.12.2017	Bidrag pressekonferanse vedrørende midlertidig minnested Regjeringskvartalet
21.12.2017	Møte hos Paradox film – planlegging informasjon og forhåndsvisninger for berørte